Raadsvoorstel

Raadsvergadering
28-03-2023

Agendapunt
Windbeleid

Nummer
23int00614

Onderwerp
Windbeleid

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel
Op 8 februari 2023 hebben we u een memo aangeboden waarin we zijn ingegaan op een aantal specifieke ontwikkelingen op het gebied van windenergie. We hebben in het memo een aantal scenario's voor windbeleid opgenomen en we hebben in het memo het verzoek van de provincie beschreven te participeren in een sub-regionale samenwerking om samen met de gemeenten Hengelo en Hof van Twente het potentieel voor een windcluster in het gezamenlijke grensgebied van de A35 te onderzoeken. Op basis van het memo is aan uw raadsfracties gevraagd uiterlijk 21 februari 2023 schriftelijke zienswijzen kenbaar te maken betreffende het uit te werken scenario voor windbeleid en betreffende het al dan niet participeren in de verzochte sub-regionale samenwerking. Daarop zijn 2 zienswijzen ontvangen, resp. van Lokaal BHZ en SP. Mede op basis van de ontvangen zienswijzen en de visie van het college, adviseren we de raad nu te kiezen voor het opstellen van windbeleid en het blijven participeren in sub-regionale samenwerking.

1 Inleiding
Op 29 november 2022 hebben wij u de recente ontwikkelingen met betrekking tot de RES Twente 2.0 en de Energievisie Borne gepresenteerd. In deze presentatie hebben wij u onder meer geïnformeerd over een aantal specifieke ontwikkelingen op het gebied van windenergie. Naar aanleiding hiervan heeft het college op 8 februari 2023 een raadsmemo aangeboden waarin uw raadsfracties gevraagd is om eerste schriftelijke zienswijzen kenbaar te maken met betrekking tot een tweetal thema's, te weten:

1) het al dan niet vaststellen van eigen gemeentelijk windbeleid;
2) het al dan niet participeren van de gemeente Borne in een door de provincie verzochte sub regionale samenwerking met de gemeenten Hengelo en Hof van Twente om te komen tot zoekgebieden voor windenergie in het gezamenlijke grensgebied van de A35.

Twee partijen hebben een zienswijze ingediend, te benoemen Lokaal BHZ en SP. Lokaal BHZ gaf duidelijke standpunten aan op de twee thema's. Door bij thema 1 te kiezen voor scenario 3 en bij thema 2 te kiezen om wel te blijven participeren in de sub regionale samenwerking met Hengelo en Hof van Twente. De SP gaf in hun zienswijze algemene aandachtspunten op het gebied van duurzaamheid/ energietransitie.

Uit de twee zienswijzen, te vinden in de bijlage, valt te concluderen dat de geringheid aan ontvangen zienswijzen niet als representatief kan worden beschouwd als visie van de raad op de twee thema's. Daarom is ook het college advies in overweging genomen. Geadviseerd wordt om t.a.v. het eerste thema te kiezen voor het vaststellen van windbeleid voor de gemeente Borne. Ten aanzien van thema 2 wordt geadviseerd te blijven participeren in de sub-regionale samenwerking met de gemeenten Hengelo en Hof van Twente, om te komen tot zoekgebieden in het gezamenlijk grensgebied van de A35. Ook al komen hier waarschijnlijk geen zoekgebieden uit op Borns grondgebied, biedt dit wel de kans om de belangen van de inwoners / omwonenden van de gemeente Borne te behartigen.

In het raadsvoorstel lichten wij, net als in het raadsmemo van 8 februari 2023, eerst de aangescherpte context met betrekking tot windenergie in de Regio Twente toe. En welke consequenties dit voor de gemeente kan hebben. Daarna schetsen wij u de scenario's met betrekking tot gemeentelijk windbeleid. Vervolgens lichten we het provinciale verzoek tot een sub regionale samenwerking nogmaals nader toe. En doen we een voorstel met betrekking tot participatie in deze verzochte samenwerking.

Aangescherpte context windenergie.
De provincie heeft in het afgelopen jaar de Twentse gemeenten een aantal malen opgeroepen om sneller uitvoering te geven aan de vastgestelde RES-strategie, daarbij meer nadruk te leggen op windenergie om de in de RES 1.0 afgesproken verhouding 60% wind – 40% zon te kunnen realiseren en dit - zo mogelijk - via een sub-regionale samenwerking tussen gemeenten vorm te geven.

In de meest recente brief van Gedeputeerde Staten aan de gemeente Borne (bijlage 22ink13847) geeft de provincie een terugkoppeling hoe zij de rol en positie van de gemeente Borne ervaart met betrekking tot de realisatie van het RES-bod dat de gemeente in 2021 vastgelegd heeft. Enerzijds maakt de provincie zich zorgen over het op tijd realiseren van de RES-afspraken. Anderzijds constateert zij dat Borne kennelijk de intentie heeft om windkaarten met zoekgebieden vast te stellen. En dat Borne kennelijk wil participeren in een sub regionale samenwerking met Hengelo en Hof van Twente. Tenslotte geeft de provincie de waarschuwing dat, mocht de gemeente Borne op het moment van vaststelling van de RES 2.0 geen zoekgebieden voor wind hebben vastgesteld en er na de vaststellingsdatum van de RES 2.0 een aanvraag voor de plaatsing van windturbines op Borns grondgebied bij de provincie wordt ingediend, zij deze in behandeling zal nemen en bij positieve beoordeling ook zal vergunnen.

Bovenstaand formele standpunt van de provincie is aanleiding geweest om uw raad op 29 november jl. te informeren over deze situatie. Wij hebben u toen meegegeven te overwegen alsnog een eigen gemeentelijk windbeleid vast te stellen, zodat we regie houden over mogelijk geschikte zoekgebieden voor wind op ons grondgebied. Gezien de gevoeligheid van dit onderwerp hebben wij u eerst middels een raadsmemo scenario's voorgelegd met betrekking tot het windbeleid. En een nadere toelichting gegeven op de door de provincie verzochte sub-regionale samenwerking om de mogelijkheden te onderzoeken voor een gezamenlijk windcluster in het grensgebied van de A35. Naar aanleiding van dit memo hebben we uw raadsfracties de mogelijkheid geboden schriftelijke zienswijzen in te dienen.

Scenario's windbeleid
Voor windbeleid zijn er in principe de volgende scenario's:

1. De gemeente stelt geen windbeleid vast;
2. De gemeente stelt windbeleid vast en sluit daarin mogelijkheden voor windturbines op Borns grondgebied uit;
3. De gemeente stelt windbeleid vast door middel van het vastleggen van een aantal mogelijk geschikte zoeklocaties voor wind en integreert deze zoekgebieden daarna in de RES Twente 2.0;

4. De gemeente stelt windbeleid vast door het vastleggen van beleidsregels voor windturbines zonder zoekgebieden vast te leggen.

We beschrijven kort elk van de vier scenario's.

Ad 1.
Indien de gemeente Borne geen windbeleid vaststelt, betekent dit dat de provincie, in het geval van vergunningaanvragen voor windturbines op grondgebied van Borne, deze toetst aan landelijke normen en provinciaal beleid. Bij een positieve beoordeling zal men overgaan tot vergunningverlening. In dit scenario legt de gemeente Borne de regie volledig bij de provincie en heeft de gemeente geen invloed op de locaties waar zij wel of geen windturbines wenselijk acht. In de praktijk zou dat kunnen betekenen dat de provincie een vergunning verstrekt op een – naar haar oordeel – geschikte locatie, maar waar de gemeente heel andere ruimtelijke plannen voor ogen heeft en die daarmee dan direct worden gefrustreerd.

Het college wijst dit scenario af. En heeft dit direct in het raadsmemo van 8 februari 2023 kenbaar gemaakt. Bij dit scenario ligt alle regie bij de provincie en bestaat de kans dat reeds voorziene ontwikkelingen in Borne geen doorgang kunnen vinden dankzij de komst van een windmolen op die locatie.

Ad 2.
De gemeente stelt windbeleid vast en sluit daarin de vestiging van windturbines uit. Vanuit de voorwaarde om in RES Twente verband tot 60% windenergie te komen, dient de gemeente Borne in dat geval wel overeenstemming te bereiken met een of meer buurgemeenten om gezamenlijk tot een 60% bod voor windenergie te komen voor de RES Twente 2.0, waarbij buurgemeenten dan uiteraard bereid moeten zijn meer dan 60% windenergie op te nemen. De kans dat dit een realistisch scenario is, wordt door ons als zeer gering ingeschat.

Ad 3.
De gemeente stelt windbeleid vast en stelt daarin in eerste instantie een aantal mogelijk geschikte zoeklocaties voor wind vast. Daarmee houdt de gemeente de regie welke zoeklocaties voor windturbines zij mogelijk geschikt acht op Borns grondgebied. De provincie heeft aangegeven de aangewezen zoeklocaties te respecteren in vergunningprocedures (vergunnen van windturbines blijft een provinciale bevoegdheid) en in principe alleen te interveniëren indien deze zoeklocaties te sterk zouden afwijken van de technische potentie van het gebied en/of als er sprake zou zijn van onrealistische voorwaarden die aan deze zoekgebieden worden gesteld.

Op het moment van vaststellen van mogelijk geschikte zoekgebieden zullen de nieuwe afstands- c.q. geluidsnormen, die door het Rijk worden opgesteld, waarschijnlijk nog niet van kracht zijn. Indien er in een latere fase een concreet initiatief komt voor de mogelijke geschikte zoekgebieden, zal het initiatief aan de nieuwe afstandsnormen moeten worden getoetst en zal voor het initiatief zo nodig een verdiepend Plan-MER onderzoek moeten worden uitgevoerd.

In het raadsmemo (22int08945) hebben wij een kritisch tijdspad beschreven waarlangs wij tot vaststelling van zoekgebieden voor wind kunnen komen. En na vaststelling deze mogelijk geschikte zoekgebieden kunnen integreren in het ontwerp RES 2.0. Door te kiezen voor dit scenario is de kans het grootst dat toekomstige ontwikkelingen niet gefrustreerd worden door de komst van een windmolen en wordt de kans verkleind dat de

windmolen door de provincie vergund wordt op een plek waar de gemeente Borne liever geen windmolens heeft.

Ad 4.
De gemeente stelt beleidsregels voor windturbines op zonder daarbij zoekgebieden voor wind op te nemen. In dit scenario heeft de gemeente, net als bij scenario 1, geen invloed op de locaties waar zij wel of geen windturbines wenselijk acht. In de praktijk zou dat dus opnieuw kunnen betekenen dat de provincie een vergunning verstrekt op een – naar haar oordeel – geschikte locatie, maar waar de gemeente heel andere ruimtelijke plannen voor ogen heeft, die daarmee dan direct gefrustreerd worden. De provincie als vergunningverlenende instantie kan aanvragen wel additioneel toetsen aan de gemeentelijke beleidsregels. Deze beleidsregels zullen echter niet onevenredig mogen afwijken van de provinciale beleidsregels en zullen niet van de landelijke normen mogen afwijken. Zou dat wel het geval zijn, dan kan de provincie de gemeentelijke beleidsregels overrulen.

Sub-regionale samenwerking
De Provincie Overijssel heeft de gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente gevraagd om in een sub-regionale samenwerking de potentie voor windenergie in het gezamenlijke grensgebied van de A35 te onderzoeken, aangezien zij dit gebied als kansrijk heeft ingeschaald binnen het vastgestelde fundament voor de nieuwe Provinciale Omgevingsvisie “Overijssel voor elkaar!”.

Naar aanleiding van een aantal bestuurlijke overleggen zijn door partijen op 28 oktober jl. in principe afspraken gemaakt (23bij00280) om begin 2023 opdracht te geven tot een technische potentiestudie naar de mogelijkheden van grootschalige opwek van duurzame energie door wind in het gezamenlijke grensgebied van de A35. Indien uit deze studie mogelijkheden naar voren komen, is afgesproken om samen te komen tot zoekgebieden binnen dit gebied. Opgemerkt moet worden dat de gemeenteraad van Hengelo in het betreffende grensgebied van de A35 al een tweetal zoekgebieden heeft vastgesteld. Deze zullen worden ingebracht in de technische potentiestudie. Verder speelt in dit gebied het principeverzoek - dat inmiddels bij de provincie ligt - tot het vestigen van twee windturbines op grondgebied van de gemeente Hof van Twente (“Wind voor Buren”). Voor het Bornse deel van het grensgebied A35 voorzien wij geen geschikte zoeklocaties voor wind. Aan de andere kant zijn we ons bewust van de weerstand die er bestaat onder een deel van de inwoners van onze gemeente met de plannen voor de vestiging van windturbines net buiten onze gemeentegrenzen binnen dit grensgebied. Dit zou een wegingsfactor kunnen zijn in de keuze al dan niet te participeren in deze sub regionale samenwerking. Verder is afgesproken dat partijen, voor de uit de studie naar voren komende zoekgebieden en voor zover dat nodig is, aanvullend op de plan-MER voor de RES Twente 2.0, die momenteel wordt uitgevoerd, een additionele verdiepende plan-MER op te laten stellen. Ook hebben partijen afgesproken samen te werken in de participatietrajecten betreffende het maatschappelijk draagvlak voor de resulterende zoekgebieden binnen het grensgebied van de A35.

Overeenkomstig aan de ontvangen zienswijzen van Lokaal BHZ op dit thema adviseren wij te participeren in deze sub-regionale samenwerking. Wel participeren zal de gemeente Borne een betere uitgangspositie geven om de belangen van haar inwoners te behartigen.

2 Beoogd resultaat
Binnen het samenwerkingsverband van Twentse gemeenten, Provincie en Waterschappen in de Regionale Energie Strategie een duidelijke positie bepalen of we windbeleid gaan vaststellen in de gemeente Borne en om in het participatietraject dat volgt na besluitvorming te komen tot een specifiek windbeleid. Hetgeen duidelijkheid schept binnen het samenwerkingsverband van de Regionale Energie

Strategie. Daarnaast richting Provincie en de buurgemeenten Hengelo en Hof van Twente duidelijkheid verstrekken of Borne al dan niet participeert in de gevraagde sub regionale samenwerking.
De keuzes van Borne kunnen daarna verwerkt worden in de ontwerp RES 2.0 die in het vierde kwartaal van dit jaar door de raad vastgesteld gaat worden.

3 Argumenten
3.1 De keuze van Borne voor windbeleid waarbij na besluitvorming middels participatie wordt gekomen tot één van de scenario's voor windbeleid schept duidelijkheid naar onze inwoners en naar onze partners in de RES.
In de RES 2.0 is afgesproken om in een gezamenlijke opgave tot 2030 1,5 TWh aan duurzame energie op te wekken in een verhouding van 60% wind en 40% zon. Alle 14 Twentse gemeenten zijn uitgenodigd windbeleid vast te stellen met zo mogelijk zoekgebieden. Zodat we in de RES 2.0 duidelijkheid krijgen omtrent de haalbaarheid van dit doel. Middels de keuze voor windbeleid waarbij na besluitvorming met participatie van de raad en inwoners wordt gekomen tot één van de scenario's schept de gemeente Borne duidelijkheid naar haar eigen inwoners en naar haar partners in het RES proces.

3.2 Een keuze van Borne om al dan niet in een sub-regionale samenwerking te participeren schept duidelijkheid naar de Provincie, naar de buurgemeenten Hengelo en Hof van Twente en naar inwoners van de gemeente Borne.

4 Kanttekeningen
In de scenario beschrijving is duidelijk aangeduid dat alleen scenario 3 zorgt voor regie op potentiële zoeklocaties voor wind op Borns grondgebied. In het werkprogramma 'Samen sterk' heeft de coalitie het standpunt ingenomen; geen windturbines in Borne. Indien onontkoombaar door rijks- of provinciaal beleid dan is hantering van de zogenaamde Duitse norm voor de coalitie het uitgangspunt van beleid (= dichtstbijzijnde woning nabij een windturbine van 100 meter moet op een afstand liggen van 1 km, bij een tiphoogte van 150 meter is de afstand 1,5 km etc).

Indien de raad ervoor kiest om windbeleid op te stellen, wil de gemeente participatief in de vorm van een inloopavond met de raad en inwoners komen tot een inhoudelijke vorm/ scenariokeuze voor het windbeleid. Indien windbeleid vastgesteld dient te worden wordt dit een van eerder beschreven scenario's 2,3 of 4. Door op 28 maart de raad een besluit te laten nemen windbeleid vast te stellen en daarna in te gaan op het inhoudelijke deel/ specifieke vorm van het windbeleid, wil het college invulling geven aan het Borns Akkoord 2022-2026. Hierin staat beschreven dat we meer investeren in het betrekken van en samenwerken met inwoners bij grote projecten en onderwerpen waar inwoners direct bij zijn betrokken. Met als doel dat gemeente en samenleving de opgaven waar Borne voor gesteld staat, samen aangaan.

5 Kosten, baten en dekking
Afhankelijk van de scenariokeuze zijn er kosten verbonden aan het nader uitwerken van windbeleid. Deze kosten kunnen opgevangen worden binnen de programmabegroting voor de energietransitie.

6 Vervolg na besluitvorming
Afhankelijk van het besluit om wel of geen windbeleid op te stellen zal er na besluitvorming middels participatie van raad en inwoners worden toegewerkt naar één van de beschreven scenario's voor windbeleid. De besluitvorming inzake de sub regionale samenwerking zal met de andere partners in de potentiële samenwerking gecommuniceerd worden.

Indien voor windbeleid wordt gekozen, dient in elk geval volgend tijdspad te worden doorlopen:
- Principiële besluitvorming windbeleid gemeenteraad
  28 maart 2023
- Concept windbeleid Borne in college
  11 april 2023
- Ter inzage legging concept windbeleid Borne + inloopavond inwoners Borne en buurgemeenten
  12 april t/m 24 mei 2023
- Definitief ontwerp windbeleid Borne + zienswijzennota in college
  20 juni 2023
- Vaststellen windbeleid Borne in de gemeenteraad
  11 juli 2023

Voorstel
Aan de raad wordt voorgesteld om:
1. Gemeentelijk windbeleid uit te werken;
2. Te blijven participeren in een sub-regionale samenwerking met de gemeenten Hengelo en Hof van Twente voor een potentieel windcluster in het gezamenlijke grensgebied van de A35.

Bijlage(n)
23int00615 : Raadsbesluit
22ink13847: Provinciale brief 13 december 2022
23bij00280 : Verslag en afspraken Bestuurlijk Overleg 28 oktober 2022
23bij01635: Zienswijze Lokaal BHZ
23bij01636: Zienswijze SP

Borne, 28-02-2023

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

E.S.I. ter Koele drs. J.H.R. Pierik